

El Patrimoni Etnològic a Catalunya: dinàmica i perspectives (seminari) (Arbúcies, 26-27 de novembre de 1999)

Josep Manuel Rueda Torres
(Director del Museu Etnològic del Montseny)

Fis dies 26 i 27 de novembre de 1999, es va fer a Arbúcies (Selva), en el Museu Etnològic del Montseny, un seminari amb l'enunciat de: *El patrimoni etnològic a Catalunya, dinàmiques i perspectives*, que va ser organitzat pel mateix Museu Etnològic del Montseny, La Gabella i el Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana i que va comptar amb el suport de l'àrea d'Espais Naturals de la Diputació de Girona i del Servei de Parcs de la Diputació de Barcelona.

Aquest seminari es feia com un dels elements primordials de la programació de cloenda de la realització de la part de l'Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya, referida al Montseny. Per tant cal situar la seva organització en el marc d'un debat que s'ha produït a Catalunya amb especial intensitat en la darrera dècada del segle XX. El punt de partida del debat patrimonialista es produeix amb la creació de l'Associació Catalana del Patrimoni Etnològic, l'any 1990. Amb la creació del Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana, l'administració intervingrà directament en el tema del patrimoni, ja que per precepte legal (Llei de foment i protecció de la cultura popular i tradicional i de l'associacionisme cultural), aquest organisme tenia l'encàrrec de dur a terme l'Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya.

Tanmateix, encara que el seminari se situa en aquest marc, no va pretendre fer una nova aportació de tipus teòric i conceptual

a aquest debat que ha dominat la dècada dels noranta.

El seminari des d'una òptica modesta i amb les aportacions de grups que treballen des del territori i des de la universitat, volia analitzar l'estat actual del nostre patrimoni etnològic i intentar albirar quines tendències es podien arribar a consolidar en els propers anys i en el proper mil·lenni. Aquesta anàlisi volia abastar tots els àmbits: investigació, gestió, desenvolupament comunitari, relació amb el medi natural, casos pràctics...

Per dur a terme aquest objectiu es va donar la següent estructura al seminari:

Dia 26 de novembre:

- Josefina Roma (Universitat de Barcelona): *Investigació i Patrimoni Etnològic a Catalunya*.

- Jordi Abella (Ecomuseu de les Valls d'Àneu): *Patrimoni Etnològic i desenvolupament comunitari*.

- Montserrat Mallol (Ecomuseu urbà de Rubí): *Ecomuseus urbans*.

- Andreu Bover (Projecte Alba-Ter i Museu dels Recursos i Hidràulics de Salt): *El projecte Alba-Ter/AVE*.

Dia 27 de novembre:

- Taula rodona de cloenda amb la participació de: Salvador Palomar (Carrutxa i Museu Comarcal de Reus), Jacint Torrents (Universitat de Vic) i Joan Lluís Alegret (Universitat de Girona). La moderació va anar a càrrec de Josep Manuel Rueda (Museu Etnològic del Montseny).

- En un acte diferent (la presentació dels resultats de l'inventari), però consecutiu al seminari hi va haver una conferència a càrrec de Martí Boada, sobre *Cultura i Natura*.

Les problemàtiques posades sobre la taula pels ponents van ser nombroses, reals i de gran interès. Així Josefina Roma, va dur a terme una interessant exposició sobre la Investigació Etnològica a Catalunya, i va introduir alguns conceptes que van condicionar el debat de les jornades. Aquests conceptes sobre els quals va girar bona part del debat, van ser la democratització de la investigació i consegüentment del patrimoni, i el fet de centrar i dimensionar el debat entre etnòlegs historicistes i presentistes.

En Jordi Abella va mostrar la nova dimensió que ha pres el patrimoni etnològic, com a element de desenvolupament comunitari, com a nou recurs econòmic, per la via del turisme. També va mostrar com aquesta via ha portat a una revaloració del patrimoni per part de la pròpia comunitat, consolidant alhora també el seu paper de referent identitari.

La Montserrat Mallol, va mostrar el paper progressista que el patrimoni etnològic pot tenir en les comunitats urbanes, quan aquest és gestionat des de la filosofia dels anomenats ecomuseus urbans o de tercera generació. L'atenció a les minories ètniques, socials, sexuals, en definitiva l'atenció a la diversitat cultural, passa a ser un valor afegit i un embrió d'i-

dentitat. El plantejament de l'existència d'identitats produïdes en laboratoris, va surar entre els assistents, però no es va plantejar obertament, malgrat que és una temptació evident per a estats i governs.

Per acabar la jornada del dia 26 de novembre Andreu Bover va parlar del projecte Alba-Ter i a través d'ell de la importància dels inventaris, com a eines de gestió, de la importància d'implicar els agents locals en aquest tipus d'estratègies i de la necessitat de rendibilitzar socialment i econòmicament les actuacions públiques en l'àmbit del patrimoni.

En totes les actuacions es verificava la necessitat de prestigiar socialment el patrimoni etnològic, davant d'altres patrimonis culturals, especialment l'artístic. Aquest posicionament obeeix a la necessitat d'afrontar amb èxit les seves necessitats de conservació, de documentació i d'investigació. Com més prestigi social, més recursos.

En el debat del dia 27, es posaren damunt la taula altres temes d'interès. En Joan Lluís Alegret, va fer especial incidència en el concepte de valoració del patrimoni etnològic. Valoració entesa en termes econòmics. Es va afirmar que el patrimoni esdevé un element de prestigi, de distinció i de singularitat, per la qual cosa comença a tenir un valor en el mercat, per molt que encara sigui incipient. En Jacint Torrent va insistir molt en els aspectes didàctics del patrimoni etnològic, com a element de divulgació i la seva consegüent